

Yayın Geliş Tarihi: 03.04.2020
Yayına Kabul Tarihi: 26.02.2021
Online Yayın Tarihi: 31.03.2021
http://dx.doi.org/10.16953/deusosbil.713839

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 23, Sayı: 1, Yıl: 2021, Sayfa: 187-222
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

TÜRKİYE’DE ADALET HİZMETLERİ TALEBİNİN BELİRLEYİCİLERİ: YAŞAM MEMNUNİYETİ YÖNTEMİYLE BİR UYGULAMA¹

Sevilay Ece GÜMÜŞ ÖZUYAR*
Alparslan BAŞARAN**
Necmiddin BAĞDADIOĞLU***

Öz

Bu çalışmanın amacı, yaşam memnuniyeti yöntemini kullanarak Türkiye’de yaşayan bireylerin adalete ilişkin tercih ve taleplerini etkileyebilecek ekonomik performans rasyonellerinin ortaya çıkarılması, kamusal hizmet sunum performans algılarının tespit edilmesidir. Analiz için adalet hizmetlerinin seçilmesinin birinci sebebi, bir tam kamusal mal olarak kollektif tüketime konu olması nedeniyle toplumun genel kanılarını diğer mal ve hizmetlere göre daha iyi yansıtacağı düşüncesidir. Adalet malının ikamesinin ya da yakın ikamesinin bulunmaması, bireylerin değer yargıları ile oldukça grift olması ile araştırma yapılan yıllar arasında adalet hizmetinin niteliğinin köklü bir değişime uğramaması ise diğer nedenlerdir. Bu çalışmada 2004-2012 TÜİK Yaşam Memnuniyeti Anket verileri, ikili probit regresyon analizi kullanılarak incelenmiştir. Bulgular, bireylerin yaş ve medeni hallerinin adalet malının sunumuna yönelik memnuniyetleri üzerinde önemli bir etkisi olmadığını; gelir, cinsiyet, yaşanan yer, eğitim ve geleceğe yönelik beklentilerinin ise oldukça önemli etkilerinin bulunduğu göstermektedir. Bireylerin yasaların adil-ve-tarafsız uygulanmasına yönelik görüşleri ile mahkemeye başvurma/işlem yapma durumlarının da sunum memnuniyetini etkileyen diğer unsurlar olduğu belirlenmiştir. Çalışma kentlerde yaşayan,

Bu makale için önerilen kaynak gösterimi (APA 6. Sürüm):

Özuyar Gümü, S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. (2021). Türkiye’de adalet hizmetleri talebinin belirleyicileri: Yaşam memnuniyeti yöntemiyle bir uygulama. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23 (1), 187-222.

¹ Bu çalışma, “Türkiye’de Adalet Hizmetleri Talebinin Belirleyicileri: Yaşam Memnuniyeti Yöntemi ile Bir Uygulama 2004-2012” isimli tez çalışmasından türetilmiştir.

* Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Maliye Bölümü, Maliye Anabilim Dalı. ORCID: 0000-0002-1957-3648, sevilayece.gumusozyur@erbakan.edu.tr.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Bütçe ve Mali Planlama Anabilim Dalı. ORCID: 0000-0003-1027-8375, aab@hacettepe.edu.tr.

*** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, Mali İktisat Anabilim Dalı. ORCID: 0000-0002-6928-5273, necbag@hacettepe.edu.tr.

Gümüş Özüyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

eğitim ve gelir seviyesi yüksek vatandaşların adaleti varolan şekliyle tercih ve talep etmedikleri sonucuna ulaşmıştır. Gelecekte beklenenleri yüksek olan bireylerin sunum memnuniyetlerinin de yüksek olduğu, bireylerin hizmet sunum performansına yönelik algılarının ise kişisel özellikler ve malın sunumuna yönelik düşünceler tarafından belirlendiği çalışma neticesinde ulaşılan diğer çıkarımlardır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Memnuniyeti, Kamusal Mal ve Hizmetler, Performans, Adalet, İkili Probit Regresyon

THE DETERMINANTS OF JUSTICE SERVICE DEMAND IN TURKEY: AN APPLICATION OF LIFE SATISFACTION METHODOLOGY²

Abstract

The objective of this study is to provide a detailed analysis of public services within the framework of the life satisfaction method. The study thus aims to reveal the economic performance rationales that result in individuals to demand justice services in Turkey. The first reason of choosing the justice services is the belief that justice reflects the society's perception as a whole since it is subjected to collective consumption. The absence of a substitution or close substitution, its gift structure with individuals' value judgements and its structure not been radically changed over the years are the other reasons. The study is conducted with TURKSTAT Life-Satisfaction-Survey 2004-2012 data by employing binary probit regression. Findings reveal that while age and marital status have no significant effect on the provision satisfaction; gender, residency, education, income and expectations on future strongly affect it. Moreover, individuals' perception on fair-and-unbiased implementations of justice and litigation also have strong impacts. The study deduces that urbanized, highly educated and high income citizens don't prefer or demand the existing provision of the services. Also, individuals with high expectations have a high level of provision satisfaction, and their perceptions of service delivery performance are determined by personal characteristics and attitudes.

Keywords: Life Satisfaction, Public Goods and Services, Performance, Justice, Binary Probit Regression

GİRİŞ

Devlet düzenlemeleri ile kamu kesimince bazı malların üretilerek sunulmasının en temel gerekçesi olan piyasa başarısızlıklarından biri de kamusal mallardır. Kamusal mallarla ilgili iktisadi literatürdeki teorik tartışmalar, genel olarak bireylerin ve dolayısı ile toplumun ne istediği ile ilgili olan tercihlerin açıklanması sorunu, bireylerin talep ettikleri miktar ve kalitedeki kamusal mala ne kadar ödemek isteyebilecekleriyle ilgili ödeme mekanizması sorunu ile kamusal malın kim tarafından üretileceği ve sunulacağı ile ilgili olan maliyet ve sunum

---

² This study is produced from the Master's Thesis titled "The Determinants of Justice Service Demand in Turkey: An Application of Life Satisfaction Methodology 2004-2012".

sorunu üzerinde yoğunlaşmaktadır. Literatürel tartışmaların bahsi geçen bu üç hususta yoğunlaşmasının temel sebebi ise kamusal malların ile müşterek tüketim, dışlanamama ve rekabet edilememe gibi yapısal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Kâr amacı güden, rasyonel özel sektörün bir kez üretildiğinde faydasını bir kişiye bölmenin mümkün olmadığı ve ek üretim maliyetinin sıfır olduğu bu yapısal özelliklere sahip malları sağlamaktan imtina etmesi ise kamu kesiminin müdahalesini zorunlu kılmaktadır. Ancak kamusal mallar, kamu kesimince üretildiğinde ise talep belirsizliğinden kaynaklı bu malların ne kadar üretilerek sunulacağı ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır. Toplumdaki bazı bireylerin bu mallara yönelik herhangi bir ödeme yapmaksızın yararlanma isteğine sahip olmaları, bireylerin bu mallara yönelik tercihlerini doğru açıklamayacağı düşüncesini oluşturmaktadır. Bireylerin tercihlerini açıklamamaları ise kamunun sosyal olarak da arzu edilen Pareto etkin sunum düzeyini gerçekleştirememesi sonucunu doğurmaktadır. Dolayısı ile bireysel tercihlerin ve taleplerin ortaya çıkarılması, etkin kaynak tahsisinin yapılmasından kamusal mal ve hizmetlerin arzu edilen miktarlarda sunumuna kadar tüm sürecin doğru işleminde önemli bir rol oynamaktadır.

Literatürde tercih açıklamaya yönelik birçok yöntem vardır. Bunlardan biri de yaşam memnuniyeti yöntemidir. Yaşam memnuniyeti yöntemi, bireylere bir mala yönelik duygu ve düşünceleri ile ödeme isteklilikleri doğrudan sorulmaksızın analiz yapan ve bireylere soru ve cevapların kullanım nedenlerini açıklamadığından bireylerin stratejik davranma nosyonlarını ortadan kaldırılacağı varsayılan bir metodolojidir. Yöntem temelde belirlenmiş tercihler teorisini kullanmaktadır. Genel literatürel kabul gereği, stratejik davranış güdüsünün olmadığı bir durumda, hükümetlere vatandaş odaklı bir yönetim anlayışı ile etkin bir kamusal mal ve hizmet sunum düzeyi belirleme fırsatı yaratmaktadır. İşte bu çalışma, bireylerin stratejik davranmalarının önüne geçen yaşam memnuniyeti yöntemi aracılığı ile Türkiye’de bir tam kamusal mal olan adalet malının sunumuna yönelik tercih ve talepleri etkileyen bileşenleri tespit etme amacı gütmektedir. Adalet, kolektif tüketime konu olması sebebiyle tüketiminde rekabet edilemeyen ve tüketiminden kimsenin dışlanmadığı bir maldır ki bu yapısı dolayısı ile toplumun genel düşünce ve yargılarının iyi bir reflektörüdür. Çalışmanın tercih açıklama ve talebi etkileyici öğeleri belirleme amacı doğrultusunda, 2004-2012 yılları arasında Türkiye İstatistik Kurumu Yaşam Memnuniyeti Anketleri ikili probit regresyon analizi ile tahlil edilmiştir.

KAMUSAL MALLAR VE TERCİHLERİN BELİRSİZLİĞİ SORUNU

“*Halka hizmet eden*” anlamını taşıyan kamusal mal ve hizmetler (Holcombe, 1997, ss. 2-3), devletin sorumluluk alanı ile ilişkili olarak ortaya çıkmıştır ve o devletin sorumluluk alanı içerisinde bulunan tüm bireyler için üretilmektedir. Kamusal malların sınırları ve özellikleri üzerine yapılan ilk sistematik çalışma, Samuelson’a aittir. Samuelson, 1954 yılındaki çalışmasında, bireysel tüketimi

yalnızca talep açısından ele almış ve malların sınıflandırmasında tam dikotomiye³ kabul ederek, miktarın değişmediği ve kolektif tüketimle ilgili farklı fiyat sistemlerinin uygulanmadığı varsayımlarıyla kamusal – özel mal ayrımını geliştirmiştir. Ona göre toplumdaki her bir birey özel maldan tercihlerine göre farklı miktarlar talep etmekte ve bu malları veri fiyat düzeyinden piyasadan elde edebilmektedir. Dolayısıyla, bir ekonomide n tane özel tüketim malı varken ($X_1, \dots, X_n$) ve bu mallar s tane birey ($i = 1, \dots, s$) için üretilmekteyken, j gibi bir özel tüketim malına ait tüketim fonksiyonu $X_j = \sum_{i=1}^s X_j^i$ şeklinde oluşmaktadır. Yani, tüm toplumun özel mal tüketim fonksiyonuna ancak bireylerin özel mala yönelik tekil tüketimlerinin toplanması ile ulaşılabilir. Fakat kamusal mallara yönelik bireysel tercihler, özel mallardan farklı olarak tüm toplumdaki bireyler için aynıdır. Çünkü, kolektif malların optimal arzını sağlayabilecek merkezi bir fiyat sistemi bulunmadığından, rasyonel birey ancak kendi kamusal mal talebinin tüketim yapmak istediği miktar hakkında devlete mesaj vermesini ümit etmekte ve devletin sunduğu mal miktarına razı gelmektedir. Bu sebeple, bireylerin talep ettiği kolektif mal miktarı toplumdaki diğer bireylerin tüketim miktarını etkilememektedir. Son tahlilde, i bireyinin kamusal mal tüketiminin toplumdaki diğer bireylerle eşit miktarda gerçekleştiği için de kamusal malın faydasının bölünmesi söz konusu olmamakta ve toplumdaki bireyler arasında bir rekabet meydana gelmemektedir. Dolayısı ile marjinal sunum maliyeti sıfır olmaktadır (Samuelson, 1954, ss. 387-389). Bu minvalde tam kamusal malların bireylerin tüketiminde rekabet edemedikleri, faydaları bölünemeyen, bir kez üretildiğinde marjinal üretim maliyeti sıfıra yakın olan, tüketiminden kimsenin dışlanamadığı ve dolayısıyla fiyatlandırılmayan ve pazarlanamayan, tüm topluma yönelik olumlu dışsallıkları bulunan, büyük çoğunlukla kamu kesimi tarafından kâr amacı güdülmeksizin üretim ve sunumu yapılan mal ve hizmetler olduğu söylenebilmektedir (Stiglitz, 2000, ss. 132-135). Bahsedilen özellikleri taşıyan oldukça az sayıda mal bulunmaktadır. Genelde ekonomik literatürde tam kamusal mal-hizmetler olarak adalet, ulusal savunma, diploması, asayiş ve toplum düzeni kabul edilmektedir (Musgrave, 1959, s. 44; North, 1981, s. 23).

Devletin kamusal malları üreterek sunmak durumunda kaldığı böyle bir sistemde ise bazı bireyler çıkarıcı düşünerek, müşterek talebin olduğu kolektif mallara yönelik tercihlerini açıklamayacak ve talep belirsiz hale gelecektir (Wolf, 1989, ss. 19-20). Modern iktisat literatüründe bireylerin tercihlerini açıklamamaların iki nedeni bulunduğu kabul edilir; bedavacılık anlayışı ve mali yanılısama. Toplumdaki bazı bireylerin, tercihlerini açıklamaksızın, tercihlerini açıklayan

---

³ İktisat literatüründe dikotomi, ikiye bölünme ayrılma anlamında kullanılmaktadır. Çoğu zaman reel sektör ile parasal sektörün birbirinden ayrılması anlamına gelen dikotomi, Samuelson'un çalışmasında mal ve hizmetlerin saf özel (pure private) ve saf kamusal (pure public) mallar olarak ayrılması bağlamında kullanılmıştır.

bireylerin malların sunum maliyetini yüklenmesini böylece herhangi bir ücret ödemeksizin ya da maliyete katlanmaksızın maldan yararlanma durumlarına, bedavacılık *anlayışı* denilmektedir. (Clarke, 1971, ss. 17). Kamusal malların sağlanmasında etkin bir dengenin kurulabilmesini engelleyen bu problemin çözümünün ise iki yolu bulunmaktadır. Birincisi toplumdaki her bir bireyin kamusal mallara yönelik tercihlerini doğru açıklaması sağlayarak bireysel talep fonksiyonlarını oluşturabilmek, ikincisi ise bir malı bir kişiden diğer bir kişiye aktarmayı engelleyebilemektir (Rosen ve Gayer, 2008, s. 60). Mali yanılsama (fiscal illusion) da ise bireyler, kamusal mala yönelik tercih ve taleplerini doğru açıkladıkları takdirde devletin, kendilerinden kamusal malın değerine eş düşecek şekilde (daha çok) vergi tahsil edeceğini düşünmekte ve bu sebeple tercihlerini doğru açıklamak istememektedirler (Buchanan, 1960, s. 62). Belirsizlik sebebi ile arzı nasıl ayarlayacağını belirleyemeyen kamu sektörü de bireylere Pareto-etkin düzeyde kamusal mal sunamamaktadır (Anomaly, 2015). Dolayısı ile devlet sunulacak kamusal mal düzeyini doğru saptayabilmek için bir şekilde bireylerin tercihlerini ortaya çıkarmayı sağlayacak mekanizmalar kullanarak bilgi edinmeye çalışmaktadır (Hindriks ve Myles, 2006, s. 110). İşte son birkaç on yıldır bu sorunu gidermek için önerilen yöntemlerden biri de yaşam memnuniyeti yöntemidir.

YAŞAM MEMNUNİYETİ YÖNTEMİ

Aslında 1970’lerin sonuna kadar birçok iktisatçı Due ve Friedlaender (1973, s. 158)’in “*kamusal mallarla ilgili temel problem tercihlerin hiçbir şekilde belirlenmesinin yolunun olmamasıdır*” şeklindeki görüşünü benimsemiştir. Bu sebeple de talebin saptanamayacağını öne sürmüşlerdir. Ancak 1970’lerin sonuna doğru ortaya atılan “*belirlenmiş tercihler*” ve “*açıklanmış tercihler*” teorilerinin, kamu ve özel sektörde yer alan mallara karşı bireylerin nasıl ve ne yönde tavır sergilediklerinin tespit edilebileceğini iddia etmesi ile birlikte bireysel tercihleri belirlemeye yönelik düşünsel değişimler yaşanmaya başlanmıştır ve tercih açıklatma mekanizmaları ortaya çıkmıştır. Bu mekanizmalardan biri de yaşam memnuniyeti yöntemidir.

Yaşam memnuniyeti yöntemi, birey memnuniyetlerini, proxy olarak kullanmak suretiyle bireylerin tercihlerini tespit etme gayretinde olan bir metodolojidir (Ferreira vd., 2006, s. 3). Yöntem, bireylerin kamusal mallara biçtikleri değeri doğrudan sormak yerine bireysel memnuniyet ya da iyilik düzeylerindeki değişimleri inceleyerek, bireylerin kamusal mallara yönelik tercih ve taleplerini analiz etmeye çalışmaktadır. Bireylerin tecrübelerine göre elde edebilecekleri faydalarını tahmin ederek tercih ve seçimde buldukları (Kahneman vd., 1997, ss. 377-381) ve bu tercih ya da seçimlerine yönelik memnuniyet veya memnuniyetsizliklerini belirtirken de herhangi bir stratejik davranış benimsemedikleri düşüncesi, literatürde tercih-taleplerin saptanmasında yaşam memnuniyeti yönteminin kullanılabilirliğinin de bir kabulü anlamına gelmektedir (Frey vd., 2004, ss. 1-2). Tercih faydacılığı, yöntemin ilk varsayımıdır (Ng, 2000, s.

5). Kişilerin toplumdaki rol/statülerinin yanı sıra ruh halleri ile gelirlerinin sürekliliği de diğer varsayımlardır (Atchley, 2006, s. 11). Yöntemde anket verileri kullanılmaktadır. Sebep olarak da gözlemsel bulgularla gerçekteki memnuniyetlerin birbirleriyle her zaman örtüşmemesi işaret edilmektedir (Sousa ve Lyubomirsky, 2002, ss. 668-669). Buradaki değerlendirmelerin başarısı içinse geçerli ölçütler saptanması, kapsamlı ölçümlerde bulunulması, katılımcı bireylerin ankete katıldığı dönemdeki tüm koşul ve kısıtlarının belirtilmesi, ölçüm hatalarının küçük olması ve sistematik olmaması ile ölçümlerin kişiler arasında karşılaştırılabilir olması istenmektedir (Frey, 2009, s. 9). Anket katılımcılarının verdikleri cevaplardan farklı çıkarımlar yapılabiliyorsa, yorum farklılıklarından kaçınmak için bireylerin memnuniyetlerine ek olarak kişilerin geleceğe yönelik beklentileri gibi referans standartlar belirlenmesi gerekmektedir (Heady vd, 1991, s. 81). Çünkü bireylerin geleceğe yönelik tüketim kararları bugün var olan memnuniyet ve fayda gibi tüketim değerleri sonucunda şekillenmekte ve bir ürünün ya da hizmetin bunları kullanacak olan tüketiciyi gelecekte tam olarak memnun edip etmeyeceği de beklentilere göre değişiklik göstermektedir (Swan ve Travick, 1980, s. 8; Frey ve Gallus, 2016, s. 16). Dolayısıyla bireylerin beklentileri ve memnuniyetleri “*hizmet sunum performansının anlaşılabilirliği için bir standart noktası*” (Wilson v.d., 2008, s. 55) olarak görülmektedir.

Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışma kapsamında yaşam memnuniyeti yöntemi kullanılarak, adalet hizmeti özelinde bireysel tercih ve talepleri etkileyen unsurların açığa çıkarılması için 2004-2012 yılları arasındaki TÜİK Yaşam memnuniyeti Anketleri kullanılmıştır. Çalışma analiz yöntemi olarak veri gürültü kirliliğinin engellenmesi amacıyla ikili probit regresyon analizi benimsenmiştir. TÜİK⁴, 2003 yılından itibaren her yıl düzenli olarak Türkiye’de yaşam memnuniyeti anketlerini uygulamaktadır. Yaşam Memnuniyeti Anket’leri (YŞMA) gerek bireylerin gerekse bireylerden teşkil hanelerin sosyo-demografik, sosyo-ekonomik yapıları, genel olarak hayattan ve mal-hizmetlerden memnuniyetleri ve beklentileri açısından bilgi vermektedir. 2012 yılı ve öncesinde öncesinde TÜİK YŞMA kır-kent ayırımına göre tabakalanmış bir veri seti iken 2013 yılı ve sonrasında veri seti iller bazında düzenlenmektedir⁵.

VERİ, ANALİZ YÖNTEMİ VE UYGULAMA

2004 ile 2012 yılları arasında yapılan YŞMA’ne toplamda 62.876 kişi katılmıştır. Ancak, “*Adalet hizmetlerinden memnun musunuz?*” sorusuna fikrim yok şeklinde cevap veren bireylerin anketleri, araştırmanın memnuniyetle ilgili sonucunu

⁴ Türkiye İstatistik Kurumu, “TÜİK” olarak nitelendirilmektedir.

⁵ Bknz. 2017 Türkiye İstatistik Kurumu Yaşam Memnuniyeti Anketleri. “*Örnekleme büyüklüğü ve tahmin yöntemi: Araştırma, daha önceki yıllarda Türkiye toplamı kır-kent tahminini verebilecek şekilde tasarlanmakta iken, 2013 yılında ilk defa, il düzeyinde tahmin verebilecek şekilde tasarlanmıştır*”.

etkileyeceği için analiz kapsamında kullanılmamıştır. Dolayısıyla, araştırma 39.883 katılımcı üzerinden yapılmıştır⁶. Ankete katılan bireylerin %47,85’i kadın ve %52,15’i ise erkeklerden oluşmaktadır. Bu bağlamda, katılımcıların 19.086’sı kadın 20,797’si ise erkektir. Ankete katılan erkek ve kadın bireylerin oranları birbirine oldukça yakındır. Cinsiyetlerin yakın oranlı katılımı, bu çalışma kapsamında cinsiyet faktörünün kamu hizmetlerinde kalite ve memnuniyet algısı üzerindeki etkilerinin oldukça düşük bir hata payı ile ortaya çıkarılabilmesini sağlamaktadır. Ayrıca katılımcıların 30.054’ü evli iken (%75,36); 9.829’u ise bekârdır (%24,64)⁷. Yine Tablo 1’den anlaşılacağı üzere ankete katılan bireylerin 28,882’si yani %72,42’si kentlerde ve 11.001’i yani %27,58’i ise kırsalda ikamet etmektedir. Bahsi geçen bağımsız değişkenlere ait merkezi eğilim ölçüleri ise Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1: Modelde Yer Alan Değişkenlerin Merkezi Eğilim Ölçüleri

İkili Probit R.A.	Ortalama	Standart Sapma	Minimum Değer	Maksimum Değer	Çarpıklık Katsayısı
Yaş	42,46	15,84	18	98	0,49
Gelir	2,86	1,29	1	5	0,11
Gelir (temel 2017)	1,678	904	368	4,390	0,74
Yerleşim			1	2	0,89
Cinsiyet			1	2	0,07
Medeni Hal	1,81	0,39	1	2	-1,57
Eğitim	2,63	1,29	1	7	0,92
Beklenti	1,87	0,88	1	4	0,91
Mahkemeye Başvuru Durumu	1,93	0,26	1	2	-3,36
Adil ve Tarafsız Yasa Uygulamalarında Sorun	2,41	1,17	1	4	-0,50

Ankete katılan bireylerin gelir durumlarının ortalamasına bakıldığında, bireylerin orta gelirli olduğu ve kentte yaşamaya daha yakın bir görüntü çizdiği görülmektedir. Ortalama olarak ankete katılan vatandaşların evli olduğu ve eğitim seviyelerinin ilköğretim-ortaokul seviyesinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Yani ortanca seçmen, orta gelirli, kentte yaşayan, evli, düşük eğimli bireylerdir.

⁶ Kayıp verilerin dağılımı incelendiğinde, çalışma dışında bırakılan bireylerin çoğunlukla kentte yaşayan vatandaşlar olduğu görülmektedir. 22.993 kişilik bu kayıp veri setinin 7.350’si erkek, 15.643’ü ise kadın bireylerdir. 2010’da %45,7’lik 2011’de %43,9’lük, 2009’da %41,3’lük, 2012’de %36,4’lük, 2005’de %36,1’lik, 2008’de %31,5’lik ve 2006’de %30,8’lik veri kayıpları vardır. Kayıp verileri gruplarının yıl yıl dağılımları incelendiğinde; Cinsiyet ve yerleşim yeri hariç diğer değişkenleri için tüm yıllarda normal dağılıma uymadığı (Shapiro-Wilk W testi) ve değişen varyans probleminin olduğu anlaşılmıştır. Kayıp veriler çıkarıldıktan sonra verilerin dağılımlarının değişmediği için analizin sağlığını tehlikeye düşmediği söylenebilmektedir.

⁷ Aslında Ankete katılan hiç evlenmemiş bireylerin sayısı 6.724’dür ve 1.942 katılımcının eşi ölmüş, 822 katılımcı ise eşinden boşanmıştır. Ankete katılanların 341’i ise eşinden ayrı yaşadığını beyan etmiştir. Daha öncede belirtildiği üzere, bu çalışmada bu gruplar birleştirilerek evli ve bekâr olarak yeniden düzenlenmiştir.

Çalışmada kullanılan bağımlı değişkenin yapısı Likert ölçeğine göre beş düzeyli sıralanabilir bir kategorik değişkenden düzeylerin birbirlerini etkileme durumları (gürültünün) engellenerek daha kesin sonuçlar ortaya koyabilen tahmini (kestirimsel-predicted) bir model oluşturulması amacıyla ikiye (“*memnunum*” ve “*memnun değilim*”)⁸ indirildiği için probit probit yöntemi benimsenmiştir⁹. Kurulan modelde, model spesifikasyon hatası bulunmamakla beraber değişen varyans problemlerini ortadan kaldırmak ve standart hataları düzelterek yeniden hesaplamak için White tahmincisi uygulanmış ve ikili probit regresyon robust yapılarak araştırmada kullanılmıştır¹⁰.

Literatürde (Welsch, 2003; Van Ryzin, 2004; Roch ve Poister, 2006; Levinson, 2009; James, 2009) memnuniyet fonksiyonları konu alınan mal-hizmeti etkileyebilecek tüm bireysel ve çevresel öğeleri içermektedir. Bu husustan hareketle, genel model aşağıdaki gibi kurulmuştur.

$$AKMM_i = \alpha + \gamma \ln G_i + X_i' \beta + \varepsilon_i \quad (1.1)$$

$AKMM_i$ = i kişinin adalet kamusal malının sunumundan memnuniyeti

$\ln G_i$ = Gelirin marjinal etkilerinin bulunabilmesi için türevinin alınmış hali

X_i' = i kişinin sosyo-demografik, ekonomik özellikleri, beklentileri (gizli etkiler dâhil)

α, γ = Katsayılar

ε_i = Hata terimi

⁸ Dönüştürme işleminde, James (2009)'in makalesi temel alınmıştır. Orta düzeyde memnuniyete sahip bireyler memnuniyete karşı nötr olmalarından dolayı dışlanmış; adalet hizmetinden çok memnun ve memnun olanlar 1, sunumdan hiç memnun olmayan ve memnun olmayanlar ise 0 olarak düzenlenmiştir.

⁹ Bu çalışma kapsamında bağımlı değişken olarak ele alınan adli hizmetlerden vatandaş memnuniyeti ikili hale getirilmeden önce beş düzeyli sıralanabilir nitel değişkenden olduğu için bahsi geçen istatistik yöntemlerinden öncelikli olarak sıralı lojit ve probit regresyon testinin uygulanabilirliği test edilmiştir. Ancak, her ne kadar çoklu doğrusal bağlantı ve model spesifikasyonu hatalarına rastlanmasa da paralel regresyon varsayımı sağlanamamıştır. Ayrıca sıralı lojit testinin uygun olup olmadığına yönelik her bir yıl için ayrı ayrı yapılan testlerde $\text{Prob} > \chi^2$ değeri 0.000 ile 0.003 arasında bulunmuştur. Bu değerler 0.05'ten küçük olduğu için paralel regresyon varsayımının sağlanmadığını ifade eden H_0 yokluk hipotezi kabul edilmektedir. Sonuçtan emin olabilmek adına çalışmada ayrıca Brant Testi yürütülmüştür. Bu teste göre de paralel regresyon varsayımının olmadığını gösteren yokluk hipotezi kabul edilmektedir. Dolayısı ile bu tez çalışmasında paralel regresyon varsayımı bozulduğu için sıralı lojit ya da probit modellerin kullanımı benimsenmemiştir ve veri yapısının ikili düzeye dönüştürmesini takiben ikili probit yöntemin uygulanması gerektiği saptanmıştır. Ayrıca fitstat istatistikleri yapıldığında ikili probit, ikili lojite göre daha olumlu sonuç vermiştir (küçük variance of y değeri).

¹⁰ Lojit ve Probit regresyon modellerinde bakılması gereken iki tanı testi bulunmaktadır. Bunlar çoklu doğrusal bağlantı ve model spesifikasyon sınamalarıdır. Regresyonlarda model spesifikasyon hatası yoksa, değişen varyans problemi de aranmayacağından analizlerinin güvenle yürütülebilir (Mert, 2016, s. 141, s. 186).

Oluşturulan Model 1 ve Model 2 vatandaşların adalet hizmetlerinden memnuniyetleri, mahkemeye başvurma durumları, bireylerin yasaların adil-ve-tarafsız uygulanması gibi adalet hizmetine ilişkin görüşleriyle sosyo-demografik, ekonomik özelliklerle beklentilerin eklenmiş olduğu ilişkileri göstermektedir. Modeller arasındaki temel fark ise beklentilerdir.

BULGULAR

2004 ile 2012 yılları arasındaki her bir yıl için %95 hassasiyet ve %95 özgüllük oranları ile sosyo-demografik ve ekonomik özelliklerine ve düşüncelerine bağlı olarak adli hizmetlerden memnuniyeti şekillenen bireyleri sırası ile %80,13; %78,82; %81,91; %85,59; %83,45, %82; %82,51; %82,98 ve %84,79 oranında doğru tahmin etmektedir. Kurulan modellerdeki¹¹ tahmini olumlu değere bakıldığında adli hizmetlerden memnun olduğunu ankette beyan eden bireylerin her bir yıl için sırası ile gerçekte %81,14; %79,68; %82,65; %86,03; %84,24; %83,72; %83,58; %84,42’si ile %85,75’inin özellik ve düşüncelerinin gerçekten bu memnuniyeti etkilediği saptanmıştır. Tahmini olumsuz değere bakıldığında ise adalet hizmetlerinden memnun olmadığını beyan eden bireylerin ise yine her bir sene için sırası ile %61,27; %54,46; %62,88; %68,18; %61,98; %60,66; %65,78; %64,92’si ile %62,03’ünün özellikleri ya da düşüncelerinin memnuniyetsizlik düzeylerini etkilediği tespit edilmiştir. Bu bulgular, adalet hizmetlerinden vatandaş memnuniyeti ile vatandaşların sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri ve düşünceleri arasındaki anlamlı ve güçlü ilişkinin ortaya konulduğunu göstermektedir.

Toplumun güvenli ve huzurlu bir biçimde yaşayabilmesini temin etmesi sebebi ile o ülkedeki tüm bireyler tarafından tüketimi gerçekleştirilen adaletin sunumunda adil ve tarafsız davranılmasına ilişkin bireylerin düşünceleri ile mahkemeye başvurma durumları da değerlendirilmiştir. Neredeyse tüm yıllarda, mahkemeye başvurmayan bireylerin adli hizmetlerin sunumuna yönelik memnuniyetlerinin daha yüksek olduğunu işaret etmektedir. Ayrıca her bir yıl için yasaların adil ve tarafsız uygulanmasında sorun olduğunu bildiren bireylerin sayısı, sorun olmadığını belirten bireylerin sayısına nazaran oldukça yüksek olsa da bireyler hizmetinin sunumundan genel olarak memnun olduklarını açıklamaktadırlar.

Bireylerin sosyo-demografik ve ekonomik özellikleri ile geleceğe yönelik beklentileri ve adalet malına ilişkin düşünceleri genel anlamda adalet malının

¹¹ Yatay kesit analizi çerçevesinde, tüm modellerin Ki-Kare değerlerinin istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0.01$) olduğu saptanmıştır. Uygulanan regresyon analizinin ardından “*Doğru Tahmin Oranı (Percent Correctly Predicted)*”, “*Duyarlılık (Sensitivity)*” ve “*Özgüllük (Specificity)*” değerlerinin kullanılmıştır. Bu kâbul için bakınız Söderbom, 2011, s. 28; Jackman, 2015, s. 25. Bu çalışma kapsamında doğru tahmin yüzdesi sonuçları Everitt ve Rabe-Hesketh, 2007, s. 127; Reed, 2009, ss. 8-9 dikkate alınarak yorumlanmıştır. Ulaşılan sonuçların hatalı olma ihtimaline karşı ROC eğrisi çizdirilmiştir. Bulunan grafik sonucu Esarey ve Du (2014, s. 6)’nın doğru bir modelde ortaya çıkmasının beklendiğini belirttikleri ROC eğrisi ile uyumaktadır

sunumuna yönelik memnuniyeti etkilemekte ve dolayısı ile tercih ve talepler hakkında da bilgi sunmaktadır. Bireylerin yaşları tek başına memnuniyeti önemli düzeyde etkilemekle birlikte; çoklu nesne analizine göre 2004 yılı haricinde adalet malının sunumundan memnuniyet üzerinde anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Bireylerin medeni halleri tek başına memnuniyeti önemli düzeyde etkilemekle birlikte; diğer değişkenlerle birlikte değerlendirildiğinde 2008 ve 2009 yılları hariç bahsi geçen kamusal malın sunumundan memnuniyet üzerinde anlamlı bir etkiye sahip değildir. Eğitim düzeylerinin ise memnuniyet üzerinde oldukça anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin sunum memnuniyetleri azalmaktadır. Ayrıca bireylerin gelirleri arttıkça memnuniyetleri anlamlı ölçüde azalmaktadır.

Bulgulara göre bir bireyin yerleşim yeri, o kişinin adalet malının sunum memnuniyetini önemli ölçüde etkilemektedir. Kırdaki yaşayan bireylerin memnuniyeti, kentte yaşayan bireylere göre daha yüksektir. Bu durum kırdaki yaşayan bireyin mahkeme ihtiyacının kenttekine ziyade daha az olmasıyla da açıklanabilir. Diğer bir sosto demografik unsur olan cinsiyet incelendiğinde, cinsiyetin memnuniyet üzerinde oldukça anlamlı bir etkiye sahip olup; kadınlar erkeklere göre adalet malının sunumundan daha memnun olduğu gözlenmiştir. Tüm bunların yanı sıra beklentilerin bireysel memnuniyetleri önemli ölçüde etkilediği ve iyimser beklentilere sahip bireylerin memnuniyetlerinin de yüksek olduğu saptanmıştır. Yüksek beklentilere sahip olanların, düşük beklentilere sahip olanlara göre daha memnun olduğu görülmüştür. Bireylerin beklentileri ile memnuniyetleri arasındaki pozitif ilişkinin varlığı sebebi ile performans algısı hipotezi, siyasi iktidarın adalet malının sunum performansının Türkiye’de yaşayan bireyler tarafından olumlu bulunduğunu işaret etmektedir. Adalet hizmetini mahkemeye başvurma yoluyla kullanan bireylerin, mahkemeye başvurmayan bireylere göre memnuniyet seviyelerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik görüşlerinin adalet hizmetinin sunum memnuniyetini önemli ölçüde etkilediği ve uygulamada sorun görmeyen bireylerin uygulamada çok sorun olduğunu düşünen bireylere göre memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Bireylerin yaşları adalet hizmetinin sunumuna yönelik birey memnuniyeti ile tek başına analiz edildiğinde memnuniyeti istatistiksel olarak önemli derece etkilese de, diğer talep değişkenleri ile beraber değerlendirildiğinde memnuniyeti sadece 2004 yılında önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir. 2004 yılında birey yaşları ve memnuniyet arasındaki ilişki incelendiğinde ise memnuniyetin onsekiz ile kırk yaş arasında oldukça düşük olduğu, kırk yaştan sonra ise artış gösterdiği tespit edilmiştir. Eldeki verilere bakıldığında yaşı genç olan bireylerin eğitim seviyelerinin, 40 yaşından büyük olan bireylere kıyasla oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik iki grubun

düşünceleri kıyaslandığında, kırk yaş altı genç bireylerin yasaların adil ve tarafsız uygulanmasında bir sorun olduğunu düşündükleri gözlenmiştir. Dolayısıyla gerek eğitim düzeyi gerekse yasaların uygulanmasına yönelik düşünceler analiz edildiğinde ortaya çıkan tablo, kırk yaş altı ve üstü bireylerin adalet malının sunumuna yönelik farkındalıklarının oldukça farklı olduğunun bir işareti olarak kabul edilebilir. Medeni hal değişkeninin adalet hizmetine yönelik birey memnuniyetini istatistiksel olarak anlamlı etkilediği yıllar ise 2008 ve 2009 yıllarıdır. Bu yıllarda evli bireylerin, bekar bireylere kıyasla bahsi geçen hizmetlerin sunumundan daha memnun oldukları saptanmıştır. Bu bulgunun sebepleri araştırıldığında her iki yıl içinde veri setinde yer alan evli bireylerin bekâr bireylere göre eğitim ve gelir seviyelerinin daha düşük olduğu, daha az mahkemeye başvurarak işlem yaptıkları ve yasaların adil olarak uygulanışında daha az sorun gördükleri tespit edilmiştir. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde ise bekâr bireylerin daha çok mahkemeye başvurmaları nedeniyle adli işlem süreçlerini bilmeleri ve eğitim düzeylerine bağlı olarak farkındalıklarının yüksek olması sebebiyle bu malın sunumunda problemler bulunduğunu düşündükleri sonucu çıkarılabilir.

Adalet malının sunumuna yönelik birey memnuniyetini dolayısı ile bu mala yönelik tercih ve talepleri etkileyen diğer unsurlar incelendiğinde ise gelir ve eğitim seviyesi yüksek olan bireylerin memnuniyetlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi yüksek olan bireyler yasaların uygulanmasında ve adalet malının mahkemelerdeki sunumunda sorun olduğunu düşündüğü için memnuniyetlerinin de düşük olduğu çıkarımı yapılabilir. Gelir seviyesi yüksek olan bireylerin ise genellikle eğitim seviyesi yüksek bireyler olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda gelir seviyesi yükseldikçe adalet malının sunum memnuniyetinin azalması, bu bireylerin adalet malının sunumu konusundaki farkındalıklarının yüksek olmasına bağlı olabilir. Ayrıca diğer bireylerden daha yüksek vergi yüküne katlanan yüksek gelirli bireyler, kendilerine sunulan adalet malının miktar ve kalitesine denk olmayacak şekilde vergilendirildikleri düşüncesiyle bu mala yönelik memnuniyetlerini azaltmış olabilirler. Bununla birlikte, gelir seviyesi düşük olan bireylerin beklentilerinin daha kolay bir biçimde tatmin edilebildiği ve bu sebeple memnuniyetlerinin yüksek olduğu çıkarımında da bulunulabilir.

Öte yandan 2004-2012 yılları arasında kadınların erkeklere, kırdaki yaşayanların kentte yaşayanlara ve mahkemeye başvurmamış bireylerin başvuranlara göre adalet malına yönelik sunum memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Analizi yapılan örneklemden yola çıkarak kadınların erkeklere göre daha memnun olmalarının nedenleri arasında kadınların eğitim ve gelir seviyelerinin düşük olması sayılabilir. İlâveten, kadınların mahkemeye erkeklere kıyasla daha az başvurdukları ve buna paralel olarak yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik görüşlerinin de daha olumlu olduğu belirlendiği için adli işlem ve süreçler ilgili yeteri kadar bilgileri olmadığı varsayılabilir. Bu durum kadınların geleceğe yönelik beklentilerinin daha düşük olduğu tespiti ile birlikte

değerlendirildiğinde ise beklentilerin kolay tatmin edilebileceği, dolayısı ile de memnuniyetlerinin daha yüksek olduğu biçiminde yorumlanabilir. Kırdan yaşayan bireylerin adalet malına yönelik memnuniyetlerinin kadınların memnuniyetine benzer şekilde eğitim, gelir ve beklenti seviyelerinin düşüklüğü ile yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik olumlu düşünceler tarafından etkilendiği çıkarımı yapılabilir. Bireylerin adalet malı tercihlerini etkileyen bir başka etmen olan mahkemeye başvuru durumu incelendiğinde ise mahkemeye başvurmamış bireylerin adli hizmetlerin sunumu hakkında başvuranlara kıyasla daha az bilgiye sahip olmasından dolayı memnuniyetlerinin yüksek olduğu değerlendirilmesinde bulunulabilir.

Ek olarak, bireylerin yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik görüşlerinin adalet malının sunumuna yönelik birey memnuniyetini önemli ölçüde etkilediği; olumlu görüşe sahip bireylerin memnuniyetlerinin yüksek, olumsuz görüşlere sahip bireylerin ise memnuniyetlerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin geleceğe yönelik beklentileri değerlendirildiğinde ise geleceğe yönelik olumlu beklentilere sahip olan bireylerin memnuniyetlerinin yüksek, olumsuz beklentilere sahip olan bireylerin ise memnuniyetlerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Adalet hizmetlerinin sunumundan memnun olup geleceğin bugünden daha iyi olacağına yönelik beklentileri bulunan bireylerin çoğunlukla mahkemeye başvurmamış bireyler olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde mahkemeye başvuran ve yasaların uygulanmasında sorun bulunmadığını beyan eden bireylerinde memnuniyet ve beklenti düzeylerinin yüksek olduğu saptanmıştır. Mahkemeye başvuran ancak adli hizmetlerin sunumunda az ya da çok bir sorun olduğunu düşünen bireylerin ise genel olarak geleceğe yönelik daha kötümser beklentiler içerisinde olduğu görülmüştür. Bu durumda, yasaların adil ve tarafsız uygulanmasına yönelik görüşlerin, bireylerin memnuniyet ve beklentileri üzerinde etkili olduğu ve doğrudan malı kullanmayan bireylerin memnuniyet ve beklenti algıları hususunda baskın olduğu yorumu getirilebilir. Son olarak bireylerin adalet hizmetlerine yönelik tercih ve taleplerini etkileyen beklentiler incelendiğinde bu tez çalışmasında geleceğin daha kötü olacağını ya da aynı kalacağını düşünen bireylerin, geleceğin daha iyi olacağını düşünen bireylere göre daha düşük memnuniyete sahip olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak adalet malına yönelik memnuniyet incelendiğinde ise genel memnuniyet seviyesinin 2005 yılı haricindeki her yıl için %58'den fazla olduğu görülmüştür. 2005'te genel memnuniyet %54 seviyesinde gerçekleşmiş, ancak bu durum 2004-2012 döneminde Türkiye'de yaşayan bireylerin adalet malının sunumundan genel memnuniyet eğilimini saptırmamıştır. Memnuniyetsizlik oranlarının oldukça düşük, memnuniyet oranlarının ise yüksek olmasının bir sebebi olarak ise kullanılan veri setlerindeki bireylerin çoğunlukla mahkemeye başvurmamış, eğitim ve gelir seviyesi düşük bireyler sebebi ile oluştuğu çıkarımı

yapılabilir. Başka bir deyiş ile adalet hizmetini bu yıllarda sunulduğu şekli ile tercih eden veya taleplerini bu yönde oluşturan bireylerin genel olarak mahkemeye daha önce hiç başvurmamış, bu bağlamda bir adli hizmet yürütmemiş, eğitimi lise seviyesinin altında, gelir düzeyi düşük çoğunlukla evli ve kadın bireyler olduğu, bu bireylerin de genellikle kırsal kesimde ikamet ettiği ifade edilebilir. Dolayısı ile hizmet sunucunun genellikle kentte yaşayan, eğitim ve gelir seviyesi yüksek ve mahkeme işlemlerinden mahkemeye başvuru yoluyla yararlanmış bireylerin memnuniyetsizliklerini dikkate alması ve adalet hizmetlerinin sunumunda başta mahkeme işlemleri olmak üzere iyileştirmeye gitmesi gerektiği değerlendirilmesinde bulunulabilir.

YÖNTEMSSEL KISITLAR VE KATKILAR

Bu çalışmada bahsi geçen bileşenleri ortaya çıkarabilmek için Türkiye İstatistik Kurumu’nun birey bazlı Yaşam Memnuniyeti Anketleri kullanılmaktadır. Anket çalışmaları gerek yerel gerekse merkezi düzeyde politika analizi yapabilmek için kullanılan sayılı veri toplama yöntemlerindedir (Khalil ve Adelabu, 2012, s. 85). Özellikle memnuniyet alanındaki anketler ile politika yapıcılar farklı bölgelerdeki farklı demografik özelliklere sahip grupların aldıkları farklı kalite ve miktardaki kamusal mal düzeylerine olan tepkilerini analiz etmek suretiyle sunum performansını iyileştirebilmektedir (Stipak, 1979, s. 46). Bu nedenle kullanılan TÜİK yaşam memnuniyeti anketleri ise bazı kısıtları bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle adalet olgusunun birey değer yargıları ile oldukça ilintili bir konu olduğu düşünüldüğünde bireylerin siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal görüşleri ile ilgili soruların TÜİK YŞMA’nda bulunmaması çalışmada bu alanlarda bir incelemede yapılamamasına neden olmuştur. Gelirlerin kategorik yapıda verilmesi, analizlerin yalnızca belirlenmiş gelir aralıklarındaki sonuçlarını göstermesine sebebiyet vermiş, gelir temelli net sonuçlardan çalışmayı uzaklaştırmıştır. Bununla birlikte incelenen kamusal mal ile ilgili fikir beyanında bulunulmaması, bu açıdan “*fikrim yok*” şeklinde cevap verilmesi ve bu bireylerin varlığı ile sayısının çokluğu analizle ilgili diğer kısıtlardır. Fikir beyan etmeyen bireylerin neden bir fikirleri olmadığına yönelik açık uçlu sorular d bulunmamaktadır. Bu durum, bu bireylerin tercihleri ile ilgili net bilgiler edinilmesine imkan vermemektedir. Tüm bu unsurlar dikkate alındığında ileride yapılacak çalışmaların sağlığı adına TÜİK Yaşam Memnuniyetleri Anketlerinin tasarımının yeniden düzenlenmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir. Gelir değişkeninin kategorik olmaktan çıkarılarak sürekli hale getirilmesi ile bahsi geçen hususlar çerçevesinde genişletilmesi daha net sonuçlar elde edilebilmesi açısından daha uygun görülmektedir. Ek olarak, gelecekte kamusal malların bu yöntem sayesinde değerlendirmelerinde, mal memnuniyetiyle sosyal refah ilişkisini açıklığa kavuşturacak şekilde fayda fonksiyonları yaratılmasının yollarının aranılmalıdır.

Çalışma sonuçları amaçlanan katkı doğrultusunda değerlendirildiğinde; bireysel özelliklere ve düşüncelere göre şekillenen memnuniyet algıları

Gümüş Özyayar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

değişimlerinin bir kamusal mala yönelik tercih ve talepleri önemli ölçüde etkilediği, hizmet sunucu konumundaki siyasi iktidarın kamusal malları sunarken bu hususlara dikkat etmesinin gerektiği söylenebilir. Çünkü lise ve üstü eğitim seviyelerine sahip olan, genelde yüksek gelirli kentte yaşayan bireyler ile mahkemeye başvurmuş çoğu bireyin adalet hizmetinin sunumundan memnun olmadığı ve bu malı sunulan şekilde talep etmediği saptanmıştır. Adalet malı hakkında yapılmış Türkiye’de herhangi bir detaylı çalışmanın bulunmaması ve dünya literatüründe yaşam memnuniyeti yöntemini kullanarak adalet malını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamış olması ise bu çalışmayı özgün bir niteliğe kavuşturmaktadır. Tüm bunların yanı sıra çalışmada, literatürde bulunan diğer çalışmalardan farklı bir ekonometrik yöntem kullanılarak analizlerin yapılması da ayrıca literatürel bir katkıdır. Çalışma, kamusal malların sunumu konusunda tercihlerin belirlenmesi ve politikalar oluşturulması açısından bilimsel olarak çok çeşitli görüşlerin ortaya çıkmasına neden olabilecek niteliktedir.

KAYNAKÇA

- Anomaly, J. (2015). Public Goods and Government Action. *Politics, Philosophy and Economics*, 14(2): 109-128.
- Atchley, R.C. (2006). Active Theory. (Ed: L. Noelker, K. Rockwood & R.L. Sprott.), *The Encyclopedia of Aging Vol. 1* (: 9-13), New York: Springer Publishing Company
- Buchanan, J. M (1968). *Demand and Supply of Public Goods*. Chicago: Rand McNally Pub.
- Clarke, E. H. (1971). Multipart pricing of public goods, *Public Choice*, 11(1): 17-33.
- Due, J.F. ve Friedlaender A.F. (1973). *Government Finance: Economics of the Public Sector*. Fifth edition. Homewood: Irwin.
- Esarey, J. ve Du, J. (2014). Determining Goodness of Fit for a Binary Dependent Variable Model with the heatmapFit Package in R. 1-18. University of Rice sayfasından erişildi: <http://jee3.web.rice.edu/heatmap2-plain.pdf> (Erişim Tarihi: 23.10.2016)
- Everitt, B.S. ve Rabe-Hesketh, S. (2007). *A Handbook of Statistical Analyses Using Stata*, Dördüncü Baskı, Washington D.C.: Chapman and Hall Publication
- Ferreira, S., Moro M. ve J.P. Clinch (2006). Valuing the environment using the life-satisfaction approach, Working Paper, *Planning and Environmental Policy Research Series; PEP/06/05*. University College Dublin: Ireland

Frey, B. S., Luechinger, S., ve A. Stutzer (2004). Valuing public goods: the life satisfaction approach. Working paper 1158, Institute Center for Economic Studies Munich: Germany

Frey, B.S., Luechinger, S., ve Stutzer A. (2009). The Life Satisfaction Approach to Environmental Valuation. Discussion Paper No.4478. IZA Institute of Labor Economics Discussion Paper Series

Frey, B.S., ve Gallus, J. (2016). Happiness: Research and Policy Considerations, (Ed: T. Tachibanaki), *Advances in Happiness Research: A Comparative Perspective* (9-22). Japan: Springer

Gujarati, D. N. (2006). *Temel Ekonometri*, Dördüncü Baskı, (Çev: Ü. Şenesen, G. Göktürk Şenesen), İstanbul: Literatür Yayıncılık

Heady, B., Veenhoven, R. ve A. Wearing (1991). Top Down versus Bottom-up Theories of Subjective Well Being, *Social Indicators Research*, 24(1): 81-100

Hindriks, J ve Myles, G.D. (2006). *Intermediate Public Economics*, Cambridge: The MIT Press

Holcombe, R.G. (1997). A Theory of the Theory of Public Goods, *Review of Austrian Economics*, 10 (1): 1- 22

Jackman, S. (2015). Package “pscl”. Political Science Computational Laboratory. Standford Üniversitesi resmi web sayfasından erişildi: <http://pscl.stanford.edu> (Erişim tarihi: 18. 04.2017)

James, O. (2009). Evaluating the Expectations Disconfirmation and Expectations Anchoring Approaches to Citizen Satisfaction with Local Public Services, *Journal of Public Administration Research and Theory*, 19(1): 107-123.

Kahneman, D., P.P. Wakker ve R. Sarin (1997). Back to Bentham? Explorations of Experienced Utility, *Quarterly Journal of Economics*: 112(2): 325-405.

Levinson, A. (2009). Valuing Public Goods Using Happiness Data: The Case of Air Quality, Working Paper No: 15156, The National Bureau of Economic Research, Cambridge

Mert, M. (2016). *Spss, Stata, Yatay Kesit Veri Analizi Bilgisayar Uygulamaları*, Ankara: Detay Yayıncılık

Musgrave, R. (1959). *The Theory of Public Finance; A Study in Public Economy*, New York: McGraw-Hill Publishing

North, D.C. (1981). *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press

Gümüş Özüyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Ng, Y.K. (2000). Happiness, Life Satisfaction, or Subjective Well-being? A Measurement and Moral Philosophical Perspective. Working Paper. Singapore Nanyang Tecnological University.

Roch, C. H. ve Poister, T. H. (2006). Citizens, Accountability, and Service Satisfaction, *Urban Affairs Review*, 41(3): 292-308.

Rosen, H., ve Gayer, T. (2008). *Public Finance*, Sekizinci Baskı, New York: McGraw-Hill

Samuelson, P. A. (1954). The Pure Theory of Public Expenditure, *The Review of Economics and Statistics*, 36(4): 387-389

Sousa, L. ve Lyubomirsky, S. (2002). Life satisfaction, İçinde: *Encyclopedia of women and gender: Sex similarities and differences and the impact of society on gender Vol. 2* (: 667-676) (Ed: J. Worell), California: Academic Press

Söderbom, M. (2011). Econometrics II, Lecture Discrete Choice Models, Göteborg Üniversitesi resmi web sayfasından erişilmiştir: www.economics.gu.se/soderbom (Erişim tarihi: 30.06.2017)

Stiglitz, J. (2000). *Economics of Public Sector*, New York: W.W. Norton &Company.

Swan, J. ve Trawick, F. (1980). Satisfaction Related to Predictive vs. Desired Expectations, İçinde: *Refining Concepts and Measures of Consumer Satisfaction and Complaining Behavior* (: 15-22) (Eds: H. Hunt ve R. Day). Indiana: Indiana University Press

Van Ryzin, G. (2004). The Measurement of Overall Citizen Satisfaction., *Public Performance & Management Review*, 27(3): 9-28.

Welsch, H. (2002). Preferences over Prosperity and Pollution: Environmental Valuation Based on Happiness Surveys, *Kyklos*, 55(4): 473-494.

Wilson, A., Zeithaml, V., Bitner, M.J., ve D.D. Gremler (2008). *Services Marketing: Integrating Customer Focus Across the Firm*, London: McGraw-Hill Education

Wolf, C. (1989). *Markets or Governments: Choosing Between Imperfect Alternatives*, Cambridge: MIT Press

EKLER

EK 1: Tüm Yıllara Ait Analiz Sonuçları.

Tablo 2: Tüm Yıllara Ait Analiz Sonuçlarına İlişkin Bulgular

	2004			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,667)	Referans Kategori	(0,663)
Hayır	0,497*** (0,092)	0,148 (0,80)	0,507*** (0,092)	0,152 (0,80)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	0,032 (0,049)	0,008	0,05 (0,049)	0,012
1		(0,781)		(0,775)
2		(0,785)		(0,780)
3		(0,789)		(0,788)
4		(0,793)		(0,795)
YAS (÷10)	0,007*** (0,002)	0,002	0,006*** (0,002)	0,002
1		(0,753)		(0,755)
2		(0,770)		(0,771)
3		(0,791)		(0,786)
4		(0,801)		(0,802)
5		(0,820)		(0,814)
6		(0,831)		(0,828)
7		(0,840)		(0,840)
8		(0,861)		(0,852)
9		(0,872)		(0,864)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,777)	Referans Kategori	(0,777)
Kıır	0,192*** (0,064)	0,046 (0,822)	0,190*** (0,063)	0,046 (0,821)
Cinsiyet				

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Erkek	Referans Kategori	(0,777)	Referans Kategori	(0,776)
Kadın	0,116** (0,057)	0,029 (0,81)	0,124** (0,057)	0,031 (0,806)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,813)	Referans Kategori	(0,813)
Evlü	-0,134 (0,077)	-0,032 (0,782)	-0,14 (0,076)	-0,033 (0,782)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,835)	Referans Kategori	(0,833)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,033 (0,09)	-0,007 (0,828)	-0,015 (0,089)	-0,003 (0,83)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,267* (0,119)	-0,065 (0,770)	-0,25** (0,118)	-0,061 (0,773)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,521*** (0,112)	-0,142 (0,702)	-0,512*** (0,111)	-0,141 (0,701)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,532*** (0,164)	-0,145 (0,70)	-0,510*** (0,164)	-0,141 (0,701)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,591*** (0,168)	-0,165 (0,681)	-0,58*** (0,168)	-0,163 (0,68)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,518*** (0,199)	-0,154 (0,63)	-0,501*** (0,138)	-0,152 (0,654)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,813)		
Aynı (2)	-0,084 (0,06)	-0,02 (0,793)		
Daha Kötü (3)	-0,37*** (0,092)	-0,100 (0,72)		
Fikri Yok (4)	-0,333*** (0,110)	-0,089 (0,73)		
Düşük Beklenti			0,159*** (0,056)	0,039 (0,812)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,775)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,630)	Referans Kategori	(0,626)

Az Sorun Var (2)	0,774*** (0,072)	0,234 (0,855)	0,784*** (0,072)	0,237 (0,857)
Sorun Yok (3)	1,247*** (0,08)	0,310 (0,934)	1,25*** (0,079)	0,313 (0,935)
Fikri Yok (4)	0,807*** (0,081)	0,241 (0,862)	0,807*** (0,08)	0,242 (0,862)
Sabit	-0,034 (0,325)		0,608** (0,320)	
Toplam Gözlem	3397		3397	
Wald Chi²	609,89***		596,76***	
M_{ort} - B_{ort}	2,57 - 1,83			
	2005			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,8)	Referans Kategori	(0,793)
Hayır	-0,004 (0,110)	-0,118 (0,788)	-0,038 (0,11)	-0,104 (0,788)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	-0,18*** (0,045)	-0,049	-0,164*** (0,045)	-0,045
1		(0,820)		(0,817)
2		(0,792)		(0,791)
3		(0,762)		(0,764)
4		(0,731)		(0,735)
YAS (÷10)	0,002 (0,002)	0,0004	0,002 (0,002)	-0,0004
1		(0,779)		(0,777)
2		(0,783)		(0,782)
3		(0,787)		(0,787)
4		(0,791)		(0,791)
5		(0,795)		(0,796)
6		(0,799)		(0,800)
7		(0,803)		(0,804)
8		(0,806)		(0,809)

Gümüş Özüyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

9		(0,810)		(0,813)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,777)	Referans Kategori	(0,776)
Kır	0,149** (0,059)	0,040 (0,815)	0,157** (0,059)	0,042 (0,817)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,753)	Referans Kategori	(0,751)
Kadın	0,293*** (0,054)	0,080 (0,831)	0,305*** (0,054)	0,083 (0,832)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,769)	Referans Kategori	(0,768)
Evli	0,090 (0,068)	0,025 (0,794)	0,087 (0,068)	0,025 (0,794)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,878)	Referans Kategori	(0,876)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,253*** (0,08)	-0,056 (0,821)	-0,243*** (0,08)	-0,055 (0,821)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,498*** (0,105)	-0,126 (0,753)	-0,483*** (0,08)	-0,123 (0,755)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,662*** (0,099)	-0,18 (0,700)	-0,646*** (0,098)	-0,176 (0,703)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,935*** (0,176)	-0,280 (0,603)	-0,921*** (0,176)	-0,277 (0,605)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,956*** (0,147)	-0,288 (0,595)	-0,945*** (0,146)	-0,286 (0,594)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,927*** (0,172)	-0,288 (0,588)	-0,913*** (0,13)	-0,289 (0,581)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,832)		
Aynı (2)	-0,183*** (0,6)	-0,03 (0,787)		
Daha Kötü (3)	-0,513*** (0,084)	-0,034 (0,689)		
Fikri Yok (4)	-0,373*** (0,094)	-0,103 (0,732)		

Düşük Beklenti			0,272*** (0,055)	0,072 (0,832)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,762)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,775)	Referans Kategori	(0,776)
Az Sorun Var (2)	0,109 (0,082)	0,030 (0,804)	0,102 (0,082)	0,028 (0,803)
Sorun Yok (3)	0,125* (0,074)	0,034 (0,808)	0,120* (0,074)	0,033 (0,804)
Fikri Yok (4)	0,034 (0,062)	0,01 (0,784)	0,026 (0,062)	0,007 (0,786)
Sabit	2,170*** (0,329)		1,778*** (0,312)	
Toplam Gözlem	3301		3301	
Wald Chi ²	274,82***		256,81***	
M _{ort} - B _{ort}	2,593-1,717			
	2006			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,758)	Referans Kategori	(0,757)
Hayır	0,231** (0,108)	0,059 (0,813)	0,235** (0,108)	0,056 (0,813)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	-0,075* (0,044)	-0,017	-0,061 (0,044)	-0,02
1		(0,830)		(0,827)
2		(0,821)		(0,819)
3		(0,811)		(0,811)
4		(0,801)		(0,802)
YAS (÷10)	0,003 (0,002)	0,001	0,003 (0,002)	0,0005
1		(0,793)		(0,794)
2		(0,800)		(0,801)
3		(0,808)		(0,808)
4		(0,815)		(0,814)

Gümüş Özüyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

5		(0,822)		(0,821)
6		(0,829)		(0,827)
7		(0,836)		(0,833)
8		(0,843)		(0,839)
9		(0,849)		(0,845)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,794)	Referans Kategori	(0,794)
Kır	0,256*** (0,066)	0,056 (0,849)	0,260*** (0,065)	0,071 (0,85)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,792)	Referans Kategori	(0,791)
Kadın	0,174*** (0,058)	0,04 (0,83)	0,182*** (0,058)	0,034 (0,831)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,814)	Referans Kategori	(0,812)
Evli	-0,026 (0,078)	-0,006 (0,808)	-0,016 (0,078)	0,003 (0,809)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,834)	Referans Kategori	(0,836)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	0,04 (0,091)	0,008 (0,842)	0,031 (0,091)	0,012 (0,842)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,117** (0,007)	-0,026 (0,808)	-0,119** (0,064)	-0,016 (0,809)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,210** (0,111)	-0,049 (0,786)	-0,219** (0,110)	-0,045 (0,785)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,546*** (0,145)	-0,150 (0,694)	-0,560*** (0,145)	-0,150 (0,692)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,580*** (0,149)	-0,161 (0,684)	-0,604*** (0,148)	-0,155 (0,679)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,571*** (0,121)	-0,167 (0,634)	-0,588*** (0,131)	-0,159 (0,650)
Beklenti				

Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,843)		
Aynı (2)	-0,161** (0,064)	-0,034 (0,809)		
Daha Kötü (3)	-0,471*** (0,083)	-0,117 (0,732)		
Fikri Yok (4)	-0,238** (0,106)	-0,052 (0,791)		
Düşük Beklenti			0,245*** (0,059)	0,0571 (0,842)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,789)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,639)	Referans Kategori	(0,632)
Az Sorun Var (2)	0,616*** (0,074)	0,194 (0,827)	0,642*** (0,073)	0,222 (0,829)
Sorun Yok (3)	1,196*** (0,077)	0,297 (0,932)	1,219*** (0,077)	0,306 (0,934)
Fikri Yok (4)	1,074*** (0,079)	0,281 (0,916)	1,094*** (0,078)	0,297 (0,917)
Sabit	0,591* (0,327)		0,247* (0,319)	
Toplam Gözlem	3522		3522	
Wald Chi²	635,66***		620,44***	
M_{ort} - B_{ort}	2,522 - 1,773			
	2007			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,757)	Referans Kategori	(0,753)
Hayır	0,434*** (0,099)	0,100 (0,854)	0,450*** (0,099)	0,092 (0,855)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	-0,014 (0,0481)	-0,003	-0,001 (0,048)	0,002
1		(0,850)		(0,847)
2		(0,848)		(0,847)
3		(0,847)		(0,847)
4		(0,846)		(0,847)
YAS (÷10)	0,0004 (0,002)	0,000	-0,0004 (0,002)	0,0000

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

1		(0,845)		(0,847)
2		(0,846)		(0,847)
3		(0,847)		(0,847)
4		(0,840)		(0,847)
5		(0,847)		(0,847)
6		(0,848)		(0,847)
7		(0,849)		(0,847)
8		(0,849)		(0,847)
9		(0,851)		(0,847)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,838)	Referans Kategori	(0,838)
Kır	0,165** (0,065)	0,03 (0,869)	0,151** (0,065)	0,03 (0,867)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,828)	Referans Kategori	(0,828)
Kadın	0,211*** (0,060)	0,040 (0,868)	0,214*** (0,060)	0,050 (0,869)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,844)	Referans Kategori	(0,842)
Evli	0,019 (0,082)	0,004 (0,847)	0,029 (0,0818)	-0,001 (0,848)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,912)	Referans Kategori	(0,911)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,266** (0,105)	-0,038 (0,870)	-0,253** (0,104)	-0,034 (0,871)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,479*** (0,132)	-0,08 (0,828)	-0,458*** (0,131)	-0,073 (0,830)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,530*** (0,124)	-0,091 (0,817)	-0,516*** (0,123)	-0,087 (0,817)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,944*** (0,166)	-0,208 (0,709)	-0,932*** (0,165)	-0,195 (0,707)

Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,78*** (0,157)	-0,157 (0,755)	-0,760*** (0,155)	-0,148 (0,756)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,770*** (0,194)	-0,144 (0,721)	-0,757*** (0,167)	-0,142 (0,732)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,872)		
Aynı (2)	-0,092 (0,067)	-0,016 (0,856)		
Daha Kötü (3)	-0,461*** (0,089)	-0,098 (0,776)		
Fikri Yok (4)	-0,344*** (0,107)	-0,07 (0,803)		
Düşük Beklenti			0,202*** (0,062)	0,032 (0,871)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,833)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,685)	Referans Kategori	(0,678)
Az Sorun Var (2)	0,628*** (0,075)	0,178 (0,858)	0,655*** (0,075)	0,194 (0,861)
Sorun Yok (3)	1,238*** (0,081)	0,266 (0,950)	1,256*** (0,080)	0,280 (0,951)
Fikri Yok (4)	0,856*** (0,080)	0,220 (0,901)	0,868*** (0,080)	0,231 (0,901)
Sabit	0,463 (0,35)		0,146 (0,337)	
Toplam Gözlem	3616		3616	
Wald Chi²	592,95***		571,69***	
M_{ort} - B_{ort}	2,415- 1,761			
	2008			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,749)	Referans Kategori	(0,749)
Hayır	0,369*** (0,095)	0,091 (0,833)	0,388*** (0,094)	0,088 (0,830)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	0,034 (0,052)	0,007	0,049 (0,051)	0,009

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

1		(0,816)		(0,811)
2		(0,820)		(0,816)
3		(0,824)		(0,821)
4		(0,829)		(0,826)
YAS (+10)	-0,0001 (0,002)	-0,000	-0,0004 (0,002)	-0,0001
1		(0,826)		(0,826)
2		(0,826)		(0,825)
3		(0,826)		(0,823)
4		(0,826)		(0,822)
5		(0,825)		(0,821)
6		(0,825)		(0,820)
7		(0,825)		(0,818)
8		(0,825)		(0,817)
9		(0,825)		(0,815)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,821)	Referans Kategori	(0,820)
Kır	0,083 (0,068)	0,017 (0,838)	0,088 (0,068)	0,012 (0,832)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,817)	Referans Kategori	(0,813)
Kadın	0,102* (0,061)	0,021 (0,838)	0,121** (0,061)	0,025 (0,837)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,804)	Referans Kategori	(0,80)
Evli	0,129* (0,079)	0,028 (0,831)	0,122* (0,079)	0,031 (0,829)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,881)	Referans Kategori	(0,883)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,143 (0,107)	-0,024 (0,856)	-0,152 (0,107)	-0,025 (0,856)
İlköğretim, Açık İlköğretim,	-0,285** (0,133)	-0,053 (0,827)	-0,291** (0,132)	-0,058 (0,827)

Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)				
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,392*** (0,125)	-0,078 (0,804)	-0,390*** (0,125)	-0,081 (0,805)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,908*** (0,168)	-0,234 (0,664)	-0,899*** (0,167)	-0,237 (0,666)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,756*** (0,153)	-0,182 (0,709)	-0,777*** (0,151)	-0,193 (0,703)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,568*** (0,115)	-0,180 (0,689)	-0,691*** (0,11)	-0,189 (0,689)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,846)		
Aynı (2)	0,005 (0,0714)	0,001 (0,847)		
Daha Kötü (3)	-0,397*** (0,079)	-0,094 (0,758)		
Fikri Yok (4)	-0,069** (0,126)	-0,136 (0,832)		
Düşük Beklenti			0,135** (0,065)	0,030 (0,845)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,818)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,646)	Referans Kategori	(0,634)
Az Sorun Var (2)	0,84*** (0,076)	0,240 (0,878)	0,866*** (0,075)	0,252 (0,88)
Sorun Yok (3)	1,207*** (0,079)	0,295 (0,934)	1,238*** (0,078)	0,310 (0,937)
Fikri Yok (4)	1,081*** (0,089)	0,280 (0,918)	1,105*** (0,089)	0,293 (0,92)
Sabit	-0,035 (0,383)		-0,294 (0,376)	
Toplam Gözlem	3395		3395	
Wald Chi²	213,97***		620,04***	
M_{ort} - B_{ort}	2,487 - 1,9206			
	2009			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,687)	Referans Kategori	(0,681)
Hayır	0,515*** (0,148)	0,143 (0,815)	0,528*** (0,089)	0,15 (0,815)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	-13,46*** (0,032)	-0,030	-0,114*** (0,040)	-0,026
1		(0,836)		(0,832)
2		(0,820)		(0,820)
3		(0,803)		(0,803)
4		(0,785)		(0,788)
YAS (÷10)	-0,0055 (0,003)	-0,0001	-0,0008 (0,0019)	-0,0002
1		(0,805)		(0,808)
2		(0,805)		(0,806)
3		(0,804)		(0,804)
4		(0,803)		(0,802)
5		(0,802)		(0,800)
6		(0,801)		(0,798)
7		(0,800)		(0,796)
8		(0,799)		(0,794)
9		(0,798)		(0,793)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,805)	Referans Kategori	(0,806)
Kır	-0,034 (0,096)	-0,006 (0,80)	-0,041 (0,065)	-0,01 (0,797)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,781)	Referans Kategori	(0,78)
Kadın	0,280*** (0,087)	0,051 (0,831)	0,237** (0,065)	0,055 (0,832)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,767)	Referans Kategori	(0,766)
Evli	0,218** (0,111)	0,051 (0,814)	0,211*** (0,071)	0,052 (0,814)
Eğitim				

Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategorisi	(0,858)	Referans Kategorisi	(0,857)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,137 (0,093)	-0,003 (0,855)	-0,016 (0,093)	-0,003 (0,854)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,509** (0,111)	-0,042 (0,816)	-0,200* (0,110)	-0,040 (0,817)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,982*** (0,146)	-0,116 (0,747)	-0,482*** (0,099)	-0,113 (0,749)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-1,320*** (0,216)	-0,225 (0,653)	-0,813*** (0,139)	-0,222 (0,655)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-1,664*** (0,216)	-0,25 (0,632)	-0,886*** (0,121)	0,249 (0,632)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,834* (0,508)	-0,156 (0,612)	-0,645** (0,280)	0,164 (0,604)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategorisi	(0,828)		
Aynı (2)	-0,259** (0,109)	-0,010 (0,818)		
Daha Kötü (3)	-0,693*** (0,133)	-0,077 (0,760)		
Fikri Yok (4)	-0,833*** (0,168)	-0,087 (0,747)		
Düşük Beklenti			0,146** (0,065)	0,032 (0,827)
Yüksek Beklenti			Referans Kategorisi	(0,796)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategorisi	(0,614)	Referans Kategorisi	(0,607)
Az Sorun Var (2)	0,478*** (0,112)	0,208 (0,810)	0,673*** (0,071)	0,219 (0,815)
Sorun Yok (3)	0,972*** (0,119)	0,315 (0,919)	1,222*** (0,075)	0,322 (0,92)
Fikri Yok (4)	0,983*** (0,125)	0,314 (0,918)	1,211*** (0,077)	0,3210 (0,918)
Sabit	97,04* (29,49)		0,529*** (0,314)	
Toplam Gözlem	3638		3638	
Wald Chi²	2428,59***		756,40***	
M_{ort} - B_{ort}	2,512 - 1,912			

	2010			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,625)	Referans Kategori	(0,619)
Hayır	0,735*** (0,092)	0,223 (0,824)	0,750*** (0,092)	0,231 (0,824)
ln(Gelir) ($\div 0,5$ veya $\div 2$)	0,021 (0,049)	0,005	0,039 (0,049)	0,009
1		(0,800)		(0,795)
2		(0,803)		(0,801)
3		(0,806)		(0,805)
4		(0,809)		(0,811)
YAS ($\div 10$)	0,001 (0,002)	0,0003	0,0007 (0,0023)	0,0002
1		(0,801)		(0,803)
2		(0,803)		(0,804)
3		(0,806)		(0,806)
4		(0,808)		(0,807)
5		(0,810)		(0,809)
6		(0,813)		(0,811)
7		(0,815)		(0,812)
8		(0,817)		(0,813)
9		(0,820)		(0,815)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,805)	Referans Kategori	(0,806)
Kırsal	0,017 (0,07)	0,004 (0,809)	0,008 (0,070)	0,002 (0,807)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,80)	Referans Kategori	(0,797)
Kadın	0,08 (0,06)	0,019 (0,816)	0,09 (0,06)	0,021 (0,817)

Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,788)	Referans Kategori	(0,787)
Evli	0,107 (0,08)	0,026 (0,812)	0,109 (0,078)	0,027 (0,812)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,858)	Referans Kategori	(0,858)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,093 (0,107)	-0,018 (0,84)	-0,081 (0,106)	-0,016 (0,84)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,225* (0,1328)	-0,047 (0,812)	-0,205 (0,132)	-0,044 (0,812)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,387*** (0,125)	-0,089 (0,773)	-0,366*** (0,124)	-0,085 (0,773)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,392** (0,169)	-0,090 (0,772)	-0,369** (0,169)	-0,086 (0,772)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,725*** (0,152)	-0,195 (0,68)	-0,706*** (0,15)	-0,192 (0,68)
Yüksek Lisans ve Doktora	-1,172*** (0,4195)	-0,364 (0,533)	-1,226** (0,416)	-0,390 (0,533)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,835)		
Aynı (2)	-0,099 (0,07)	-0,021 (0,814)		
Daha Kötü (3)	-0,486*** (0,095)	-0,128 (0,719)		
Fikri Yok (4)	-0,357*** (0,108)	-0,088 (0,753)		
Düşük Beklenti			0,204*** (0,061)	0,047 (0,834)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,79)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,613)	Referans Kategori	(0,609)
Az Sorun Var (2)	0,757*** (0,083)	0,237 (0,841)	0,781*** (0,082)	0,245 (0,845)
Sorun Yok (3)	1,194*** (0,082)	0,315 (0,92)	1,204*** (0,081)	0,320 (0,921)
Fikri Yok (4)	1,013*** (0,079)	0,288 (0,892)	1,007*** (0,077)	0,290 (0,890)

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Sabit	-0,358 (0,36)		-0,719** (0,355)	
Toplam Gözlem	3116		3116	
Wald Chi ²	600,28***		579,97***	
M _{ort} - B _{ort}	2,50 - 1,716			
	2011			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,696)	Referans Kategori	(0,694)
Hayır	0,502*** (0,093)	0,138 (0,818)	0,503*** (0,11)	0,1392 (0,818)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	0,005 (0,04)	0,001	0,012 (0,04)	0,003
1		0,800		(0,791)
2		(0,803)		(0,796)
3		(0,805)		(0,801)
4		(0,807)		(0,806)
YAS (÷10)	-0,003 (0,002)	-0,0007	-0,0032 (0,0022)	-0,0007
1		(0,822)		(0,823)
2		(0,816)		(0,817)
3		(0,8095)		(0,81)
4		(0,803)		(0,803)
5		(0,796)		(0,796)
6		(0,791)		(0,790)
7		(0,783)		(0,781)
8		(0,776)		(0,774)
9		(0,769)		(0,766)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,803)	Referans Kategori	(0,803)

Kır	0,108 (0,073)	0,024 (0,825)	0,104 (0,072)	0,023 (0,825)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,794)	Referans Kategori	(0,794)
Kadın	0,144** (0,06)	0,032 (0,825)	0,149*** (0,059)	0,034 (0,826)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,795)	Referans Kategori	(0,794)
Evli	0,075 (0,08)	0,017 (0,811)	0,082 (0,077)	0,019 (0,811)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,849)	Referans Kategori	(0,848)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	0,034 (0,11)	0,006 (0,855)	0,027 (0,109)	0,005 (0,853)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,109 (0,133)	-0,022 (0,826)	0,114 (0,1325)	-0,023 (0,825)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,382*** (0,125)	-0,089 (0,763)	-0,374*** (0,124)	-0,088 (0,764)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,477*** (0,159)	-0,117 (0,738)	-0,454*** (0,158)	-0,111 (0,743)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,704*** (0,147)	-0,191 (0,674)	-0,679*** (0,146)	--0,184 (0,68)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,983** (0,41)	-0,294 (0,587)	-0,933** (0,41)	-0,277 (0,601)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,843)		
Aynı (2)	-0,152** (0,07)	-0,031 (0,812)		
Daha Kötü (3)	-0,530*** (0,093)	-0,133 (0,721)		
Fikri Yok (4)	-0,401*** (0,103)	-0,094 (0,755)		
Düşük Beklenti			0,257***	0,056 (0,842)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,788)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,616)	Referans Kategori	(0,611)
Az Sorun Var (2)	0,775*** (0,083)	0,240 (0,85)	0,782*** (0,083)	0,244 (0,847)
Sorun Yok (3)	1,280*** (0,084)	0,323 (0,933)	1,297*** (0,083)	0,329 (0,935)
Fikri Yok (4)	1,129*** (0,08)	0,304 (0,913)	1,143*** (0,075)	0,310 (0,914)
Sabit	0,103 (0,33)		-0,211 (0,322)	
Toplam Gözlem	3354		3354	
Wald Chi²	719,28***		697,86***	
M_{ort} - B_{ort}	2,51 - 1,722			
	2012			
	Model 1		Model 2	
	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)	Katsayı (Std. Hata)	Marjinal Etki (Sınır)
Mahkemeye Başvurma Durumu				
Evet	Referans Kategori	(0,753)	Referans Kategori	(0,75)
Hayır	0,430*** (0,09)	0,101 (0,847)	0,439*** (0,089)	0,1041 (0,847)
ln(Gelir) (÷0,5 veya ÷2)	-0,056* (0,05)	0,011	-0,08* (0,048)	0,015
1		(0,842)		(0,820)
2		(0,837)		(0,828)
3		(0,831)		(0,836)
4		(0,826)		(0,844)
YAS (÷10)	0,0007 (0,002)	0,0002	0,0004 (0,002)	0,000
1		(0,835)		(0,836)
2		(0,836)		(0,837)
3		(0,838)		(0,838)
4		(0,839)		(0,839)
5		(0,841)		(0,840)
6		(0,842)		(0,840)

7		(0,843)		(0,841)
8		(0,845)		(0,842)
9		(0,846)		(0,843)
Yerleşim				
Kent	Referans Kategori	(0,834)	Referans Kategori	(0,834)
Kır	0,121* (0,099)	0,022 (0,856)	0,114* (0,073)	0,021 (0,855)
Cinsiyet				
Erkek	Referans Kategori	(0,841)	Referans Kategori	(0,839)
Kadın	-0,027 (0,06)	-0,005 (0,836)	-0,012 (0,057)	-0,002 (0,837)
Medeni Durum				
Bekar	Referans Kategori	(0,836)	Referans Kategori	(0,837)
Evli	0,015 (0,070)	0,003 (0,839)	0,007 (0,07)	0,001 (0,84)
Eğitim				
Okuma yazma bilmeyen ve/veya okul bitirmeyen	Referans Kategori	(0,886)	Referans Kategori	(0,885)
İlkokul ve Açık İlkokul (2)	-0,115 (0,101)	-0,017 (0,867)	-0,097 (0,100)	-0,015 (0,869)
İlköğretim, Açık İlköğretim, Genel Ortaokul veya Mesleki Ortaokul (3)	-0,258** (0,1217)	-0,043 (0,841)	-0,244** (0,121)	-0,041 (0,842)
Genel Lise, Mesleki Lise veya Açık Lise (4)	-0,38*** (0,1155)	-0,068 (0,817)	-0,383*** (0,115)	-0,071 (0,813)
İki veya Üç Yıllık Yüksekokul (5)	-0,714*** (0,154)	-0,157 (0,737)	-0,689*** (0,153)	-0,152 (0,739)
Dört Yıllık Yüksekokul veya Fakülte (6)	-0,710*** (0,137)	-0,155 (0,738)	-0,687*** (0,136)	-0,152 (0,739)
Yüksek Lisans ve Doktora	-0,695*** (0,110)	-0,153 (0,738)	-0,678*** (0,124)	-0,152 (0,738)
Beklenti				
Daha İyi (1)	Referans Kategori	(0,873)		
Aynı (2)	-0,141** (0,064)	-0,024 (0,847)		
Daha Kötü (3)	-0,686*** (0,088)	-0,160 (0,723)		

Gümüş Özuyar S. E., Başaran A., Bağdadioğlu, N. DEÜ SBE Dergisi, Cilt: 23, Sayı: 1

Fikri Yok (4)	-0,392*** (0,111)	-0,078 (0,796)		
Düşük Beklenti			0,273*** (0,06)	-0,050 (0,871)
Yüksek Beklenti			Referans Kategori	(0,82)
Yasaların Adil ve Tarafsız Uygulanmasında Sorun				
Çok Sorun Var (1)	Referans Kategori	(0,63)	Referans Kategori	(0,617)
Az Sorun Var (2)	0,855*** (0,074)	0,250 (0,874)	0,892*** (0,074)	0,264 (0,877)
Sorun Yok (3)	1,378*** (0,078)	0,323 (0,95)	1,425*** (0,077)	0,338 (0,953)
Fikri Yok (4)	1,154*** (0,079)	0,298 (0,923)	1,174*** (0,078)	0,3101 (0,924)
Sabit	-0,117 (0,364)		-0,586* (0,356)	
Toplam Gözlem	3919		3919	
Wald Chi²	791,45***		747,57***	
M_{ort} - B_{ort}	2,464 - 1,711			